

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Miljöprövningsdelegationen

Beslut
2019-03-28

Diarienummer
551-23723-2018
Dossienummer
1470-1151

Sida
1(17)

Anders Gunnarsson
hallalantbruk@gmail.com

Tillstånd till djurhållning på fastigheten Halla 2:3 i Vara kommun

Verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen (2013:251): 1.10-i (B)
Industriutsläppsverksamhet

Miljöprövningsdelegationens beslut

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen ger Anders Gunnarsson (830531-6013) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad djurhållning på fastigheten Halla 2:3 i Vara kommun.

Tillståndet gäller för djurhållning omfattande högst 6 194 platser för slaktsvin. Tillkommande djurstall ska lokaliseras enligt det som framgår av bilagan.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor för tillståndet

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Hantering, lagring och transport av fodermedel och organiska gödselmedel ska ske på sådant sätt att förorening av yt- och grundvatten inte kan ske. Eventuellt läckage och spill ska omedelbart tas omhand.
3. Uppkommer olägenheter av betydelse från flugor, lukt eller annan påverkan från verksamheten ska åtgärder omedelbart vidtas så att olägenheterna upphör.

Avlopp från foderkök m.m.

4. Avlopp från foderkök, tvättvatten från rengöring av stallar samt förorenat dagvatten från utlastningsytor och andra hårdgjorda ytor vid anläggningen ska ledas till flytgödselbehållare alternativt samlas upp i annan tät behållare för omhändertagande.
5. Rengöring av maskiner med vatten och tvättkemikalier får endast ske på tät platta med avlopp till flytgödselbehållare alternativt samlas upp i annan tät

behållare för omhändertagande. Vid avspolning av maskiner med enbart vatten kan detta alternativt ske på gräsbevuxen yta som saknar direkt avrinning till dräneringssystem.

Lagring av organiska gödselmedel

6. Lagringsutrymmen för *rötre* ska vara försedda med tättslutande tak eller flytande plastduk.

Lagringsutrymmen för *andra flytande organiska gödselmedel*, exempelvis öröad flytgödsel, ska vara försedda med tättslutande tak eller flytande plastduk. Alternativt kan annan täckningsmetod med motsvarande lukt- och ammoniakreducerande effekt godkännas av tillsynsmyndigheten.

Spridning av organiska gödselmedel

7. På skydds-zoner utmed vattendrag får inte gödsling och kemisk bekämpning ske.
8. Under tiden 1 augusti–31 oktober får spridning av organiska gödselmedel endast ske till etablerad vall eller inför sådd av höstoljeväxter.
9. Organiska gödselmedel ska brukas ned senast inom 12 timmar efter spridning, såvida inte spridning sker i växande gröda.
10. Spridning av organiska gödselmedel ska ske i så få och koncentrerade perioder som möjligt. Hänsyn ska också tas till rådande och förväntade väderleksförhållanden så att minsta möjliga näringsförlust och olägenhet för närboende uppstår. Spridning under lördagar, söndagar, helgdagar och helgdagsaftnar ska så långt möjligt undvikas.
11. Spridning av organiska gödselmedel får inte ske närmare vattendrag eller vattenförande dike än 10 meter. Om exakt spridningsteknik (bandspridning eller myllning) används kan skyddsavståndet minska till 6 meter. Spridning får inte ske närmare vattentäkt än 50 meter. Särskild försiktighet ska iakttas där markytan lutar mot vattendrag eller vattentäkt, liksom där åkermarken regelmässigt översvämmas vid snösmältning eller riklig nederbörd.

Kemikalier och avfall

12. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage förhindras. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på ogenomsläpplig yta som är försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att nederbörd inte samlas. Vid lagring i tankar eller behållare ska uppsamlingsvolymen inom respektive invallning minst motsvara den största behållarens volym plus 10 procent av övriga behållares volym. Absorptionsmedel ska finnas lättillgängligt vid förvaringsplatsen.
13. Döda djur ska snarast transporteras till godkänd destruktionsanläggning. I väntan på transport ska djuren förvaras på ett betryggande sätt ur smittspridnings- och luktsynpunkt.

Kontrollprogram

14. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Av kontrollprogrammet ska minst framgå mät- och beräkningsmetod, mät-/beräkningsfrekvens och utvärderingsmetod för

- kontroll av påverkan på vattenrecipienter,
- fullständig markkartering med avseende på fosfor, kalium och pH,
- växtnärbalans med avseende på kväve och fosfor,
- analys av organiska gödselmedel med avseende på torrsbstanshalt, totalkväve, ammoniumkväve och fosfor.

Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att detta tillstånd har tagits i anspråk eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer.

15. Spridning av organiska gödselmedel ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan grundad på aktuell gröda, markkartering och gödselns växtnärbalansinnehåll.

Avveckling av verksamheten

16. Verksamhetsutövaren ska till tillsynsmyndigheten i god tid före en eventuell nedläggning av hela verksamheten ge in en avvecklingsplan och ifråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ges in.

När tillståndet får tas i anspråk

Tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte har fått laga kraft (verkställighetsförordnande). Tillsynsmyndigheten ska meddelas när tillståndet tas i anspråk.

När verksamheten ska ha satts igång (igångsättningstid)

Den utökade verksamheten enligt tillståndet ska ha satts igång senast tre år efter att detta beslut har fått laga kraft. Annars förfaller tillståndet i den delen.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas när den utökade verksamheten sätts igång.

Tidigare tillstånd återkallas

Miljöprövningsdelegationen återkallar tillståndet givet av delegationen den 24 februari 2005 (dnr 551-259-2004). Återkallelsen gäller från och med att detta beslut har fått laga kraft och det nya tillståndet tagits i anspråk. Återkallelsen görs med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6 miljöbalken.

Delgivning sker genom kungörelse

Miljöprövningsdelegationen beslutar, med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen

införs inom tio dagar i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Nya Lidköpings-Tidningen, Skaraborgsbygden och Skaraborgs Läns Tidning/Skara Tidning.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen och hos kommunkansliet i Vara kommun. Länsstyrelsens e-postadress är vastragotland@lansstyrelsen.se.

Redogörelse för ärendet

Bakgrunden till ansökan

Anders Gunnarsson (sökanden) ansöker om tillstånd till befintlig och utökad slaktsvinsproduktion på fastigheten Halla 2:3 i Vara kommun. Ansökan föranleds av att sökanden vill fortsätta utveckla verksamheten, göra den bärkraftig och för att kunna behålla kompetent personal.

Tidigare tillstånd till verksamheten

Miljöprövningsdelegationen gav den 24 februari 2005 (dnr 551-259-2004) tillstånd till befintlig och utökad djurhållning avseende svinproduktion på Halla 2:3. Tillståndet omfattar djurhållning om 3 400 slaktsvin. För verksamheten gäller 22 villkor inom områdena

- kontroll av verksamheten m.m.,
- lagring av stallgödsel samt avlopp från foderkök,
- spridning av stallgödsel,
- avfall och kemikalier,
- oljelagring.

Sökandens samråd med myndigheter och enskilda

Enligt 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska verksamheten antas medföra en betydande miljöpåverkan. Sökanden har samrått med myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten, och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten. Samrådet har handlat om verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning (avgränsningsråd).

Hur ansökan har handlagts

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 15 juni 2018. Efter kompletteringar har ansökan kungjorts i ortstidningarna och remitterats till Länsstyrelsen och Miljö- och byggnadsnämnden i Vara kommun (tillsynsmyndighet).

Yttranden har kommit in från båda remissinstanserna. Sökanden har fått tillfälle att bemöta yttrandena. Miljö- och byggnadsnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på Länsstyrelsens yttrande.

Hur verksamheten klassificeras

Verksamheten klassificeras enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) med verksamhetskod

- 1.10-i (B) Anläggning för djurhållning med mer än 2 000 platser för växande grisar som är tyngre än 30 kilogram och avsedda för produktion.

Verksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250).

Vad ansökan avser

Sökanden ansöker om tillstånd för att utöka djurhållningen från 2 674 till 6 194 platser för slaktsvin. För att genomföra utökningen planeras för byggnation av ett stall och en lagringsbehållare för rötad stallgödsel. Lagringsbehållaren ska byggas som ett satellitlager, utanför gårdscentrum. Sökanden yrkar på att satellitlagret kan anmälas senare inom ramen för tillståndet. Skälet är att den planerade lokaliseringen kan ändras om tillkommande spridningsarealer för stallgödsel tillkommer i annan riktning än nuvarande plan.

Sökanden yrkar på verkställighetsförordnande. Skälet är att sökanden har långtgående förhandlingar med uppköpare av verksamhetens slaktsvin och är angelägen om att starta den utökade verksamheten så snart som möjligt. Fördröjning äventyrar affärsuppgörelser med såväl slaktsvinsköpare som byggfirmor och leverantörer av stall och utrustning.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Befintlig verksamhet

I dag bedrivs en konventionell produktion med 2 674 platser för slaktsvin, som ger en årlig uppfödning av ca 8 500 slaktsvin inom konceptet rapsgris. Befintligt miljötillstånd finns för djurhållning med 3 400 platser. Gårdens areal omfattar 350 hektar åkermark. Inom växtodlingen är gårdens stallgödsel en viktig resurs för att minska mineralgödselbehovet. Det mesta som odlas används i foderförsörjning till djurhållningen.

En mindre besättning av lantrasen Linderödssvin finns också på gården. Linderödssvinen är med i skogsbruksplanen och används som markberedare i skogen. Erfarenheten av frigående grisar och betesdrift är värdefull inför framtida satsning.

Ansökt verksamhet

På gården planeras en utökad djurhållning med 3 520 nya platser för slaktsvin, till totalt 6 194 platser för slaktsvin. Efter utbyggnad kommer antalet levererade slaktsvin att bli ca 21 000 per år. Av dessa kommer ca 12 000 stycken att födas upp inom inhysningssystemet i det nya stallet och ca 9 000 stycken som rapsgrisar i befintliga stallar. De 3 520 nya platsernas inhysningssystem bygger på frigående grisar i grupper om 440 djur i åtta avdelningar, med möjlighet till utevistelse i ett betesrotationssystem. Avsikten är att höja djurvälståndet och miljöhänsynen i en

storskalig slaktsvinsproduktion. Det nya stallet inklusive beteshagar kommer att omfatta drygt 8 hektar åkermark. Själva stallbyggnaden kommer att bli ca 67 × 65 m. I anslutning till det nya stallet kommer det att uppföras ett servicehus som blir ca 16 × 15 m. Det kommer att fungera som halmlager, kontor för foderjustering, medicinförvaring samt förvaring av tvättutrustning.

För en fungerande betesdrift över tid ska varje avdelning ha fyra beteshagar, där betesrotation tillämpas mellan uppfödningsomgångarna. En omgångsuppfödning för den frigående grisen uppgår till ca 16 veckor. Veckan efter ankomst hålls grisarna inne i stallet för att lära sig miljön och stallsystemet med vägningsstation. Från och med andra veckan kommer grisarna ges möjlighet till betesdrift fram till slaktmognad. Betetrycket minskar i takt med att slaktmogna grisar slaktas.

Den omgångsvisa betesdriften gör att tre av fyra beteshagar hela tiden är vilande. De sås in med en betsblandning som växer till och tar upp växtnäringen från grisoödseln. När det är dags för en ny omgång finns gräs som ingår som en naturlig del av foderstaten.

För en hållbar grisproduktion med minsta möjliga klimatpåverkan planeras en biogasanläggning som ska röta gårdens stallgödsel. Den är redan anmäld och godkänd som en anmälningspliktig verksamhet och anpassas till den utökade djurhållningen. Metangasen från rötningen ska tillgodose gårdens behov av värme och el. Bland annat kan luften till spannmålstorkens panna förvärmas så att behovet av eldningsolja kan reduceras med ca 90 procent.

Då sökanden ska producera värme och el av flytgödseln via biogasanläggningen är det av största vikt att grisarna trots möjlighet till utevistelse släpper sin gödsel i stallet i så stor utsträckning som möjligt, för att möjliggöra uppsamling av gödseln. Tanken är därför att stänga in grisarna i stallet från och med kvällsfodringen och fram till efter frukost. I samband med utfodringen gör grisarna större delen av sitt gödslingsbehov. Det kunnat ha sökanden med sig efter att ha granskat de egna Linderödsgrisarnas beteende på skogsbete.

Mängden flytgödsel från den planerade verksamheten skulle schablonmässigt uppgå till 17 150 m³ per år, vid beräkning enligt Jordbruksverkets beräkningsprogram VERA. En beräkning mot bakgrund av de dokumenterade årliga gödselmängderna i den befintliga verksamheten, har även gjorts för den planerade verksamheten med gårdens egna förutsättningar. Med det underlaget beräknas gödselproduktionen i stallet komma att begränsas till 12 000 m³ per år.

Precis som i den befintliga verksamheten kommer gödseln efter utbyggnad av verksamheten att i huvudsak spridas på våren i växande gröda med släpplangspridning. En mindre mängd kommer att spridas under tidig höst i samband med att höstraps etableras.

Verksamhetens vattenbehov förses via två egna vattentäkter i anslutning till gården. Den ena täkten är grävd och den andra är borrhål. Kapacitetsmässigt ska de båda täkterna klara att leverera vatten med god marginal även till den planerade verksamheten. Vattenförbrukningen (maxuttag) beräknas stiga från dagens 13,9 till den planerade verksamhetens 28,6 m³ per dygn.

Foderråvaran kommer huvudsakligen att utgöras av drank och spannmål. Spannmålen, inklusive raps och exempelvis åkerböna och lupin, produceras i första hand på gårdens areal. Resterande spannmål köps in.

Kemikalier hanteras inom såväl djurhållningen som växtodlingen. Inom djurhållningen utgörs de främst av mediciner och desinficeringsmedel. Dessa förvaras i ett planerat servicehus.

Elförbrukningen beräknas öka från 204 000 till 450 000 kWh per år. Dieselförbrukningen beräknas i sin tur öka från 40 till 53 m³ per år, medan behovet av eldningsolja i stället förväntas minska från den befintliga verksamhetens 19 till 2,7 m³ per år tack vare byggandet av en biogasanläggning. Tankar för diesel och eldningsolja är invallade och förvaras inomhus i låst utrymme. Där förvaras också en mindre mängd olja och smörj fett.

Den största avfallsposten i verksamheten är kadaver. Mängden beräknas öka från dagens 8 till 19 ton per år i den planerade verksamheten. Dessa förvaras i slutna container i väntan på borttransport till godkänd destruktionsanläggning. Avfall utgörs därutöver av utbytta lysrör, medicinflaskor, kanyler och spillolja som förvaras i låsbara utrymmen i väntan på transport till miljöstation. En anmälan om transport av farligt avfall är gjord och tillstånd finns. Mängden lysrör kommer att minska då dessa byts ut mot LED-armaturer.

Lukt- och ammoniakutsläpp är förknippade med djurhållningen. Utsläppen från befintligt stall beräknas öka från 4 904 till 5 388 kg ammoniak per år. Det motsvarar en ökning från 1,83 till 2,01 kg ammoniak per djurplats och år. Utsläppen från det planerade stallet beräknas uppgå till 7 427 kg ammoniak per år, vilket motsvarar 2,11 kg ammoniak per djurplats och år. Utsläppen från stallarna beräknas totalt uppgå till ca 12 815 kg ammoniak per år vid ansökt verksamhet.

I verksamheten uppstår även utsläpp under lagring och spridning av gödseln. Efter utökning beräknas ammoniakutsläppen från gödsellagringen komma att öka till 1 132 kg ammoniak per år. Motsvarande utsläpp i samband med spridningen av gödseln i fält beräknas uppgå till 2 326 kg ammoniak per år. Dels ska gödseln rötas när den gödglas ut från stallet och dels sker lagringen i täckta behållare, vilket ska ge de låga lagringsutsläppen. De låga utsläppen vid spridning ges av den valda spridningstekniken med släpslangspridning.

Dagvatten från takytor och hårdgjorda ytor avleds via dräneringssystem i åkermarken till befintliga stamledningar. De hårdgjorda ytorna hålls rena från foderrester och gödsel. Spillvatten i form av tvättvatten från stallar, foderkök och maskintvätt samlas upp i gödselbehållarna. Spillvatten från toalett och avlopp i nytt servicehus samlas upp i en ny tank för ändamålet.

Ett övervaknings- och kontrollprogram tas fram för verksamheten med följande punkter:

- Utbildning och ansvarsfördelning
- Förebyggande kontroll och underhåll
- Övervakning av emissioner och resursförbrukning

Då det av utredningen framgår att de potentiellt miljöfarliga ämnena som används i verksamheten hanteras i så liten mängd eller på ett sådant sätt att en spridning till mark och vatten i området kan uteslutas, bedöms en vidare kartläggning av ämnens farlighet inte behövas. Vad gäller ammoniak förekommer denna aldrig i koncentrerad form utan späds ut i luft redan vid avgång från gödsel och djur för vidare spädning i ventilation och omgivande luft. Sökanden beslutar med ledning av ovanstående utredning att en statusrapport inte behöver upprättas för området.

Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll

Lokalisering

Verksamheten är belägen i Vara kommun 7 km söder om samhället Kvänum och 7 km öster om samhället Tråvad och ligger i jordbruksbygd med inslag av skogsmark.

Totalt finns sju fastigheter med bostadshus inom 500 m radie från den planerade anläggningen. Några av dessa är sökandens egna bostäder för familj och anställda. Därutöver finns en större markägare inom denna radie med bostadshus ca 800 m österut. Ytterligare 35 bostäder finns inom 1 km radie. Endast sökandens egen och familjens fastigheter ligger i den förhärskande vindriktningen från sydväst.

Huvudalternativet för lokalisering av det planerade stallet ligger sydväst om gårdscentrum och parallellt med befintlig stallbyggnad från 2005 (se bilagan). Platsen utgörs av åkermark. Stalllets yttermått kommer att projekteras till ca 67 × 65 m.

En alternativ lokalisering för det planerade stallet ligger strax öster om gårdscentrum. Platsen utgörs av skogsmark med inslag av berg.

Fördelar med huvudalternativet framför den alternativa lokaliseringen är följande:

- Möjlighet att släppa ut grisarna i beteshagar på åkermarken
- Bra logistik för in- och uttransport av grisar. Drygt 70 % av gårdens djurplatser kan servas från en och samma lastplats
- Samlat gödsellager nära biogasanläggning och rötrestlager
- Planerat servicehus för studiebesök, personal, halmlager och dagligdrift hamnar för gården på central plats för motsvarande 70 % av djurplatserna, vilket ger optimalt smittskyddsläge då personalen inte behöver lämna den ”rena” sidan för att ta sig till servicehuset samt att ställtider minimeras
- Riskerna för smittspridning minimeras, då transporter och besökare kan hållas på den för gården ”smutsiga” sidan utanför gårdscentrum och korsande inomgårdstrafik
- Samma foderanläggning kan serva hela gårdens grisproduktion
- Ingen omfattande markberedning/sprängning krävs
- Stallet hamnar estetiskt rätt i förhållande till övriga byggnader på gården.

Sammantaget finns inga kulturmiljöintressen som påverkas negativt. Natura 2000-områden finns inte i närheten av verksamheten.

Nollalternativ

I Sverige har det under många år varit dålig lönsamhet i att producera slaktsvin, orsakat av ett högt importtryck av kött från utlandet där produktionskostnaderna och djurskyddslagarna varit lägre. Det har lett till att många stallar i Sverige i dag är gamla och utslitna. Det har inte investerats och byggts i den takt som behövs när konsumenter efterfrågar svenskproducerat kött. För att möta den starka efterfrågan från konsumenterna behöver det därför byggas stallar. Om inte den planerade verksamheten kommer till stånd, bromsas utvecklingen av svensk livsmedelsproduktion av gris upp. Det blir svårare att rekrytera och behålla kompetent personal när inte verksamheten utvecklas.

Miljökonsekvenser

Utsläpp till luft

Det nya stallet med tillhörande beteshagar placeras intill dagens befintliga stallbyggnader och lukten får därmed samma huvudsakliga förhärskande vindriktning på omgivningen som finns redan i dag. En viss lukt förekommer i stallarna, vilket är ofrånkomligt. Då en del av grisarna kommer att släppas ut kommer även en viss lukt att uppstå utomhus. Lukt uppstå även i nuläget i samband med omrörning av stallgödseln inför spridning på åkermark.

Med tak på merparten av lagringsbehållarna för stallgödsel och rötrest minskar lukten under lagringsperioden. Biogasanläggningen får en central roll vad gäller påverkan på lukt, då rötningsprocessen sker i ett slutet system. Då stallgödsel rötas blir den även nästintill luktfri, vilket minimerar lukten till grannar och övriga närliggande fastigheter till åkermarken i samband med spridning av gödseln. Precis som i dag kommer gårdens stallgödsel framöver att spridas huvudsakligen på våren i växande gröda med släpslangspridning. En mindre mängd kommer att tillföras gårdens areal under tidig höst i samband med att höstraps etableras.

Utsläpp till vatten

Ammoniakavgångens påverkan på vattendragen i området är beroende av ett flertal faktorer, varav deposition direkt på vattenytan i vattendragen bedöms som försumbar då dessa täcker en försvinnande liten andel av arealen i området. Kvävedeposition på markytan i området kan antingen tas upp av växtligheten, lagras i marken eller bidra till utlakning till yt- eller grundvatten.

Om man räknar högt och antar att all ammoniak deponeras inom 50 km från anläggningen, skulle det motsvara 0,01 kg kväve per hektar som tillförs omgivande mark. Merparten av depositionen tas upp av vegetationen, men en mindre del bidrar till en ökad utlakning jämfört med om marken utgjorts av permanent bevuxen ögödslad mark. I detta sammanhang bedöms den ökade kvävedeposition som verksamheten ger upphov till i området ha en försumbar inverkan. Det är heller inte otvetydigt vilken betydelse som kvävetillförsel har på övergödningen av vattendragen i området, då fosfor utgör den begränsade faktorn i inlandsvatten och ligger till grund för klassningen av övergödningssstatus inom ramen för vattendirektivet.

Yttranden från myndigheter och enskilda i sammanfattning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd ges för fortsatt och utökad slaktsvinsproduktion och har inget att invända mot verkställighetsförordnande. Länsstyrelsen bedömer vidare att den motivering sökanden gett till varför en statusrapport inte behöver upprättas är tillräcklig.

Länsstyrelsen anser att följande specifika villkor bör meddelas för verksamheten.

Lagring av organiska gödselmedel

- Lagringsutrymmen för rötrest ska vara försedda med tättslutande tak eller flytande plastduk.

Lagringsutrymmen för *andra flytande organiska gödselmedel*, exempelvis örötad flytgödsel, ska vara försedda med tättslutande tak, eller flytande plastduk. Alternativt kan annan täckningsmetod med motsvarande lukt- och ammoniakreducerande effekt godkännas av tillsynsmyndigheten.

Spridning av organiska gödselmedel

- Under tiden 1 augusti–31 oktober får spridning av organiska gödselmedel endast ske till etablerad vall eller inför sådd av höstoljeväxter.
- Organiska gödselmedel ska brukas ned senast inom 12 timmar efter spridning, såvida inte spridning sker i växande gröda.

Därutöver överlåter Länsstyrelsen åt Miljöprövningsdelegationen att fastställa sedvanliga villkor för branschen.

Planförhållanden och val av plats

Vid eventuellt ändrade planer för lokalisering av nytt stall, som exempelvis att avståndet till fornlämning RAÄ Edsvära 21:1 minskar eller att utbyggnadsområdet ökar och till att ta mer än ett hektar i anspråk, ska Länsstyrelsens kulturmiljöenhet först kontaktas. Verksamheten innebär i övrigt inte någon risk för påtaglig skada på något riksintresse för naturvård eller annat ändamål. Det finns inga Natura 2000-områden eller andra skyddade markområden som påverkas av anläggningen. Verksamheten strider inte mot gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. Den planerade verksamheten är förenlig med kommunens översiktsplan. Med hänsyn till kraven på en lämplig lokalisering finns det därför inga hinder för tillstånd till verksamheten.

Producerade stallgödselmängder

I ansökningshandlingarna har sökanden redogjort för egen statistik över de mängder stallgödsel som samlats upp befintlig produktion och förvarats i gårdens flytgödsellager. Dessa uppgifter har i ansökan jämförts med de mängder som beräknats enligt schabloner i Jordbruksverkets beräkningsprogram VERA. Gårdens egna gödselmängder understiger Jordbruksverkets schabloner med ca 25 procent, vilket är något överraskande. Det kan rimligen inte förklaras fullt ut med att en mindre del av djurhållningen utgörs av Linderödsgrisar som är frigående på bete/skogsmark. Delar av gödselproduktionen hamnar därmed direkt på marken och inte i gödsellagret.

Att mängderna på en enskild gård kan avvika något från en given schablon är naturligt. Samtidigt ska rimliga förklaringar till avvikelserna sökas. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att vattenmängden i fodret och därmed gödseln hålls på en begränsad nivå samtidigt som rengöringsrutiner och -teknik för stallavdelningarna är utformade för att spara vatten. Länsstyrelsen bedömer att den mindre mängden vattentillskott till gödsellagren kan ha påverkat de totala gödselvolymerna märkbart. Dessutom har gården fört statistik på den faktiska utkörda mängden stallgödsel årsvis och redovisat den för den senaste femårsperioden. Med en sådan relativt lång serie som är specifik för det enskilda fallet bedömer Länsstyrelsen att effekten av enstaka års eventuella överlagring av gödsel inte ska ha påverkat genomsnittet i någon märkbar omfattning. Länsstyrelsen ser därför inte skäl att ifrågasätta den redovisade gödselproduktionen för befintlig produktion.

Lagring av organiska gödselmedel

För den planerade verksamheten har sökanden utgått från den tidigare statistiken och beräknat behovet av lagringskapacitet för flytgödsel till 10 322 m³ (tio månaders produktion). Hänsyn har tagits till att nuvarande täckning (svämtäcke) kommer att bytas ut mot tak på de två största befintliga lagren (totalt 5 100 m³) vid gårdscentrum. Dessutom kommer det planerade satellitlagret (5 000 m³) att förses med tak. Taken medför att ingen direkt nederbörd kommer att späda ut gödseln. Utöver de beskrivna tre lagringsbehållarna för sammanlagt 10 100 m³ tillkommer 1 840 m³ lagringsvolym i tre mindre behållare. Den beskrivna lagringskapaciteten på sammanlagt 11 940 m³ bedöms därmed uppfylla kravet på minst tio månaders lagringskapacitet.

Sökanden har angett en tidsplan för utbyggnad av verksamheten. Där framgår att den planerade satellitbehållaren för lagring av gödsel alternativt rötrest ska börja byggas våren 2021, först när grisproduktionen är fullt utbyggd. Länsstyrelsen vill framhålla att lagringskapaciteten för gödsel/rötrest ska följa djurhållningens storlek och att det vid varje tillfälle ska finnas en tillgänglig lagringskapacitet som motsvarar minst tio månaders produktion från det antal djurplatser som tas i anspråk under uppbyggnaden.

Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämnden tillstyrker ansökan. Sökanden har på ett bra sätt uppfyllt villkoren i sitt nuvarande tillstånd och bedöms ha god kontroll på sin verksamhet samt visar att de aktivt vidtar åtgärder för att minska påverkan på miljön samt minska störningar för närboende. Inga klagomål har kommit in gällande verksamheten.

Sökandens bemötande av yttrandena

Sökanden har inga invändningar mot yttrandena från Länsstyrelsen och Miljö- och byggnadsnämnden.

Motiveringen till Miljöprövningsdelegationens beslut

Kan miljökonsekvensbeskrivningen godkännas?

Sökanden har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Miljöprövningsdelegationen finner att miljökonsekvensbeskrivningen har den omfattning och detaljeringsgrad som krävs för att den ska kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Därmed kan miljökonsekvensbeskrivningen godkännas enligt 6 kap. 42 § miljöbalken.

Är statusrapporten tillräcklig?

Den verksamhet som ansökan omfattar är en industriutsläppsverksamhet och då ska ansökan innehålla en statusrapport som beskriver nuläget i mark och grundvatten. Enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen (2013:250) krävs dock inte en statusrapport om risken är liten för att verksamheten medför föroreningskada inom det område där verksamheten bedrivs eller avses att bedrivs. Miljöprövningsdelegationen bedömer att risken är liten för att den verksamhet som

ansökan omfattar medför föroreningsskada. Därför krävs ingen statusrapport i detta fall.

Är verksamheten tillåtlig?

Den aktuella utökningen är avsedd att göras i anslutning till befintlig verksamhet med djurhållning på Halla. Båda lokaliseringalternativen ligger i direkt anslutning till gårdscentrum respektive nära gårdscentrum. Huvudalternativet för lokalisering av det nya stallet ligger i direkt anslutning till gårdscentrum.

De närmast närboende finns 200 m norr respektive 300 m sydöst om gårdscentrum. Båda bostäderna bebos av sökandens familj. Därutöver ligger enligt sökandens sammanställning ytterligare fem bostäder inom 320–450 m avstånd, huvudsakligen sydväst respektive sydöst om gårdscentrum. Inga synpunkter har framkommit som ifrågasatt lokalisering enligt huvudalternativet eller verksamhetens tillåtlighet.

Det framgår att verksamheten är förenlig med gällande kommunala planer och bedöms kunna bedrivas i den utökade omfattningen utan att oacceptabel störning uppkommer för närboende eller på omgivande natur- och kulturvärden.

Är verksamheten förenlig med lagstiftning som gäller parallellt?

I februari 2017 offentliggjordes BAT-slutsatser (slutsatser om bästa tillgängliga teknik) för intensiv uppfödning av fjäderfä och gris i EU-kommissionens genomförandebeslut (EU) 2017/302. Det finns därmed en BAT-slutsats med begränsningsvärde för ammoniakutsläpp från stallar, s.k. BAT-AEL, som för växande grisar ska kunna innehållas i intervallet 0,1–2,6 kg ammoniak per djurplats och år. Intervallets nedre gräns är kopplad till användning av ett luftreningssystem, vilket i det här fallet inte bedöms som skäligt att kräva för verksamheten. Däremot ska den övre gränsen, 2,6 kg, klaras. Av ansökningshandlingarna framgår att ammoniakutsläppen från det befintliga stallet kommer att uppgå till 2,01 kg per djurplats och år. Från det planerade stallet beräknas motsvarande utsläpp uppgå till 2,11 kg per djurplats och år. Detta betyder att BAT-AEL beräknas komma att klaras i verksamheten. Efterlevnad av BAT-slutsatserna ska redovisas årligen i samband med miljörapporten och Miljöprövningsdelegationen anser inte att det finns skäl till någon ytterligare reglering av ammoniakutsläppet än vad som redan framgår av beslutade BAT-slutsatser.

Vilka villkor behövs för tillståndet?

Med anledning av remissinstansernas synpunkter gör Miljöprövningsdelegationen följande överväganden när det gäller villkor för verksamheten. De villkor som är av karaktären standardvillkor och överensstämmer med vad som är brukligt vid den här typen av verksamhet med liknande storlek och omgivning motiveras inte närmare.

Villkor 6

Länsstyrelsen har anfört att om lagringsbehållare som innehåller rötrest förses med tak, minskar utsläppen av ammoniak. Organiska täckningsmaterial (halm etc.) ska emellertid undvikas, då riskerna ökar för utsläpp av lustgas. Rekommendationen för att minimera utsläppen av metan vid biogasproduktion är att säkerställa en

effektiv utrötning genom lång uppehållstid i en efterrötkammare eller samla upp gasen från ett gastätt lager. Genom att täcka lagret minskar utsläppen av metan.

Mot bakgrund av ovanstående är det därför skäligt att anlägga tak på lagringsbehållare som innehåller rötrest för att begränsa utsläppen av kväveföreningar och metan till luften. Likaså är flytande plastduk som täckning tillåten. Svämtäcke, halm eller motsvarande organiska material bedöms inte uppfylla villkoret mot bakgrund av dessa material kan leda till en ökning av vissa utsläpp.

Vid lagring av exempelvis orötad gödsel kan tillsynsmyndigheten även godkänna ett alternativ till tak eller flytande plastduk, då drivkraften att avge exempelvis ammoniak från flytgödsel normalt är lägre än från rötad gödsel. Dock ska alltid ett heltäckande och stabilt täckningsalternativ användas.

Villkor 8

Vid spridning av stallgödsel och rötrest på hösten ökar risken för växtnäringsläckage. Ett sätt att minska den risken är att sprida gödseln till sådana grödor som är bra på att ta upp växtnäring på hösten. Så som Länsstyrelsen framför är vallgröda och oljeväxter sådana exempel på grödor.

Villkor 9

Nedbrukning av stallgödsel och rötrest efter spridning på marken är en effektiv metod för att minska såväl ammoniakavgång som luktstörningar. Dessutom ökas växtnäringsutnyttjandet. Ju snabbare nedbrukningen sker desto bättre effekt. Länsstyrelsen har konstaterat att villkor om nedbrukning finns i gällande tillstånd och menar att det finns skäl att fortsatt begränsa tiden för när nedbrukning ska ha skett och föreslår att det ska ske inom 12 timmar från spridning, vilket motsvarar tiden i nya tillstånd för branschen. Miljöprövningsdelegationen anser att det är ett skäligt krav även i detta enskilda fall.

Villkor 15

Av 20 § och bilaga 6 i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, framgår hur gödslingsbehovet i s.k. känsliga områden, till vilka Vara kommun hör, ska anpassas till enskilda grödors kvävebehov utifrån förväntade skördenivåer, stallgödselns långtidseffekter, förfruktsvärden m.m. Beräkningarna ska dokumenteras genom en växtodlingsplan eller motsvarande. I de allmänna råden till 2 kap. 3 § miljöbalken i anslutning till 8 § SJVFS 2004:62 framhålls krav på dokumentation om gödslingsbehov med såväl grödans kvävebehov som markkarteringsresultat för fosfor och kalium samt gödselns växtnäringsinnehåll. Villkoret visar därmed på att även dessa parametrar ska utgöra underlag vid framtagande av verksamhetens årliga gödslings-/växtodlingsplan, för att medverka till ett högt växtnäringsutnyttjande och ett minimerat växtnäringsläckage.

När får tillståndet tas i anspråk?

Ett verkställighetsförordnande är ur processuell synvinkel ett undantag från huvudregeln att ett avgörande ska ha fått laga kraft innan ett tillstånd får tas i anspråk. Högsta domstolen har uttalat (se NJA 2012 s. 623) att det är verksamhetsutövaren som ska visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart och vad som kan

bli följden av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Verksamhetsutövarens intresse måste med viss marginal väga tyngre än de intressen som talar för att det bör finnas ett avgörande med laga kraft innan verkställighet får ske. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras.

Sökanden har yrkat på verkställighetsförordnande och har framfört att man har långtgående förhandlingar med uppköpare av verksamhetens slaktsvin och är angelägen om att starta den utökade verksamheten så snart som möjligt. Sökanden framhåller att en fördröjning skulle äventyra affärsuppgörelser med såväl slaktsvinsköpare som byggfirmor och leverantörer av stall och utrustning.

Det har under ärendets handläggning inte framkommit några motstående intressen. Ett verkställighetsförordnande skulle i detta fall inte heller medföra några oåterkalleliga skador på människors hälsa och miljön. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att verkställighetsförordnande kan beviljas.

När ska verksamheten ha satts igång?

Som framgår ovan har sökanden för avsikt att starta den utökade verksamheten så snart som möjligt och uppger att man har långt framskridna planer i det avseendet. Oaktat det bör det beaktas att om förutsättningarna för den aktuella verksamheten trots allt skulle ändras, kan den utökade verksamheten komma att senareläggas. För att säkerställa att anläggningar och andra anordningar som uppförs med stöd av tillståndet motsvarar bästa möjliga teknik då de uppförs och att föreskrivna villkor är ändamålsenliga, anser Miljöprövningsdelegationen att det ska bestämmas en tidpunkt när den utökade verksamheten enligt tillståndet senast ska ha satts igång.

Miljöprövningsdelegationen anser att den utökade verksamheten ska ha satts igång senast tre år efter att detta beslut har fått laga kraft. Annars förfaller tillståndet i den delen.

Övriga överväganden

Verksamhetens inriktning med slaktsvinsuppfödning där viss utevistelse för djuren ingår i uppfödningssystemen, är inte så vanligt förekommande i Sverige. I ansökningshandlingarna har sökanden redogjort för att det leder till att djuren gödslar under utevistelsen i rasthagarna. Dock har man rutiner för att gödslingen i huvudsak ändå ska ske på stall och därmed finns möjlighet att samla upp gödseln och leda den till lagringsbehållare och beskicka biogasanläggningen. För att bland annat minska riskerna för växtnärläckage från rasthagarna har man redogjort för att det är rutin i betesdriften att så in marken med nytt gräsfrö för att etablera ny vallgröda som kan ta upp den växtnäring som kommit till vid grisarnas gödsling. Då betesrotationen innebär att varje avdelning förfogar över fyra hagar och att tre av dem hela tiden är vilande, kan riskerna för växtnärläckage hållas på en acceptabel nivå.

Sökanden har redogjort för en lägre gödselproduktion, ca 30 procent (12 000/17 150 m³), än den schablon som används i Jordbruksverkets beräkningsverktyg. Mot bakgrund av det underlag från egna mätningar i den befintliga verksamheten som redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen samt beskrivning av inhysningssystem och rutiner för djurhållningen bedömer

Miljöprövningsdelegationen, i likhet med Länsstyrelsen, att det inte finns skäl att ifrågasätta beräkningarna.

Krav på minsta lagringsutrymme för gödselproduktionen i jordbruksföretag, regleras i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och bedöms utgöra tillräckliga krav. Inget särskilt villkor fastställs därför om minsta lagringsutrymme. Ansvaret för att ha tillräckligt lagringsutrymme, för närvarande minst motsvarande tio månaders gödselproduktion, ligger på verksamhetsutövaren.

Sammanfattande bedömning

Förutsatt att de föreskrivna villkoren iakttas anser Miljöprövningsdelegationen sammanfattningsvis att verksamheten går att förena med målen för miljöbalken, de allmänna hänsynsreglerna och en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Därför ska tillstånd ges till verksamheten.

Information

Om verksamheten ska ändras kan det krävas ett helt nytt tillstånd, ändringstillstånd eller anmälan till tillsynsmyndigheten (se 1 kap. 4 och 11 §§ miljöprövningsförordningen [2013:251]).

Om verksamheten överläts till någon annan fysisk eller juridisk person ska den nya verksamhetsutövaren snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det (se 32 § förordningen [1998:899] om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Om det behövs en säkerhet för att tillståndet ska vara giltigt, måste den nya verksamhetsutövaren ställa en egen säkerhet som Miljöprövningsdelegationen ska godkänna.

Detta tillstånd innebär inte att verksamhetsutövaren slipper krav som följer av andra bestämmelser, exempelvis enligt 11 kap. miljöbalken om vattenverksamhet, kulturmiljölagen (1988:950), luftfartslagen (2010:500) eller plan- och bygglagen (2010:900). Det kan handla om att det också är nödvändigt med tillstånd till eller anmälan av vattenverksamhet, tillstånd för ingrepp i fornlämning, flyghinderanmälan eller bygglov. Exempel på andra förordningar och föreskrifter som gäller vid sidan av detta tillstånd är

- förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter)
- djurskyddslagen (2018:1192) och djurskyddsförordningen (2019:66)
- förordningen (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter [MSBFS 2018:3] om cisterner med anslutna rörledningar för brandfarliga vätskor

Alla som bedriver eller har bedrivit en miljöfarlig verksamhet ansvarar för efterbehandling av mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är förorenade. Den som äger eller brukar en fastighet ska genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (se 2 kap. 8 § och 10 kap. miljöbalken).

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har Anders Hjalmarsson, ordförande, och Birgitta Alexandersson, miljöszakunnig, deltagit. Ärendet har beretts av Stig Karlsson, miljöhandläggare.

Anders Hjalmarsson

Birgitta Alexandersson

Detta beslut har godkänts digitalt. Det saknar därför namnunderskrifter.

Så här överklagar du Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 2 maj 2019**.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna (t.ex. Naturvårdsverket, Länsstyrelsen eller kommunens miljönämnd), ska överklagandet dock ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 18 april 2019**.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga

Karta över verksamhetsområdet

Sändlista

Externt

- Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Länsstyrelsen/Enheten för miljötillsyn, miljoskydd.vastragotaland@lansstyrelsen.se
- Miljö- och byggnadsnämnden i Vara kommun, miljobygg@vara.se
- Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
- Aktförvararen i Vara kommun

Internt

- Anders Hjalmarsson
- Birgitta Alexandersson
- Stig Karlsson
- Monica Lind
- Katja Almqvist
- Elisabeth Lindqvist Tärneld

